

Шарҳи вазъи низоми суғуртаи амонату пасандозҳо

СЕМОҶАИ СЕЮМИ СОЛИ 2023

ХАЗИНАИ СУҒУРТАИ АМОНАТУ
ПАСАНДОЗҶОИ ТОҶИКИСТОН



Шарҳи вазъи низоми суғуртаи амонату пасандозҳо дар семоҳаи сеюми соли 2023

Хазинаяи суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон (минбаъд Хазиная) фаъолияти худро дар семоҳаи сеюми соли 2023 баҳри ҳимояи ҳуқуқи манфиатҳои қонунии пасандоздорон бо роҳи таъмини пардохти ҷубронпулии суғурта ба пасандоздорон ва таҳкими боварии аҳоли ба низоми бонкии кишвар амалӣ намуд.

Иштироки ташкилотҳои қарзӣ дар низоми суғуртаи амонату пасандозҳо. Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 дар Феҳристи ташкилотҳои қарзӣ – узви низоми суғуртаи амонату пасандозҳо 32 адад ташкилоти қарзӣ шомил мебошад, ки аз он 12 ададро бонкҳо, 19 ададро ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ) ва 1 ададро ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ (ТҚҒ) ташкил медиҳанд.

Ташкилотҳои қарзии узви низоми суғуртаи амонату пасандозҳо (адад)

Номгӯи ташкилоти қарзӣ	30.06.2023	30.09.2023	Фарқият (+/-)
Бонкҳо	12	12	0
Ташкилотҳои амонатии қарзии хурд (ТАҚХ)	18	19	+1
Ташкилотҳои қарзии ғайрибонкӣ (ТҚҒ)	1	1	0
Ҷамағӣ	31	32	+1

Дар давраи баррасишаванда як адад ташкилоти амонатии қарзии хурди ҶДММ ТАҚХ “Баракат Молия” дар асоси қарори Раёсати Бонки миллии Тоҷикистон дар бораи додани иҷозатнома барои фаъолияти бонкӣ, таъсис ёфта. Вобаста ба ин, мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо” аз ҷониби Хазиная ба ҶДММ ТАҚХ “Баракат Молия” Тасдиқнома дар бораи узвият таҳти №069 аз санаи 19 сентябри соли 2023 дода шуд ва ташкилоти мазкур ба Феҳристи ташкилотҳои қарзии аъзои низоми суғуртаи амонату пасандозҳо дохил карда шуд.

Пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ ва сохтори он. Дар семоҳаи сеюми соли ҷорӣ раванди афзоиши устувори ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда идома ёфт. Аз ҷумла, бо назардошти мавриди амал қарор

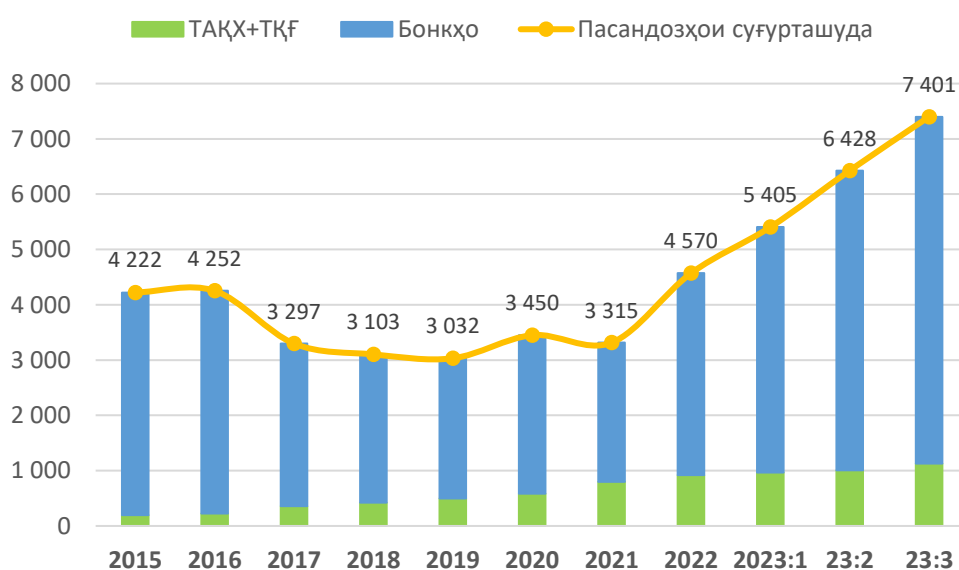
гирифтани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо” ва васеъ гардидани доираи объектҳои ҳатмии суғурта, аз ҷумла дар қатори пасандозҳои шахсони воқеӣ бо суғурта фаро гирифта шудани суратхисобҳои амонатию пасандозии соҳибкорони инфиродӣ, шахсони ҳуқуқии субъекти соҳибкории хурд ва ташкилотҳои ғайритиҷоратӣ, ин боиси афзоиши ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда ва дигар нишондиҳандаҳои низоми суғуртаи амонату пасандозҳо гардид.

Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 тибқи ҳисоботҳои ташкилотҳои қарзӣ ҳаҷми умумии пасандозҳои суғурташуда 7 400,7 млн. сомониро ташкил дода, нисбат ба семоҳаи дуюми соли қорӣ 15,1 фоиз афзуд. Дар сохтори пасандозҳои суғурташуда ҳиссаи пасандозҳо бо пули миллий 54,1 фоиз ва бо асъори хориҷӣ 45,9 фоизро ташкил дод.

Шумораи пасандоздорони суғурташуда бошад 1,9 млн. нафарро ташкил дод, ки ин дар муқоиса ба семоҳаи қаблӣ ба андозаи 10,6 фоиз зиёд мебошад.

Раванди мазкур дар баробари тағйиру иловаҳо ба қонуни болозикр, асосан бо омилҳои вазъи муътадили макроиқтисодӣ, фаъолияти босуботи низоми бонкӣ ва тадриҷан баланд гардидани эътимоди аҳоли ба он, татбиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи авф бинобар қонунгардонии дороиҳо ва маблағҳои шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон”, инчунин афзоиши қолибноки ва фоизҳои миёнавазни пасандозҳои муҳлатнок алоқаманд буд.

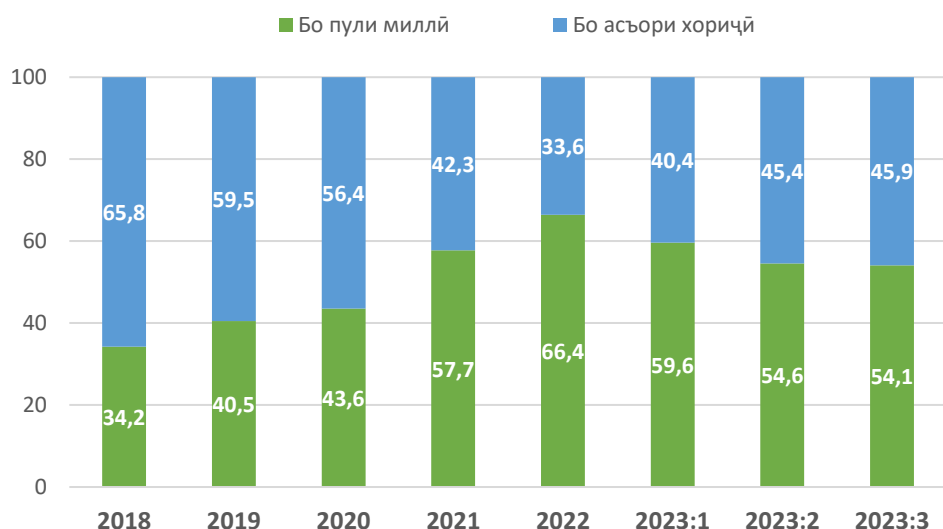
Ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда (млн. сомонӣ)



Шумораи пасандоздори суғурташуда (ҳаз. нафар)



Сохтори асъори пасандозҳои суғурташуда (бо фоиз)

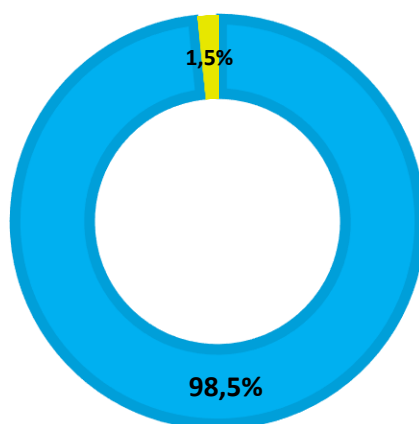


Таҳлили сохтори пасандозҳои суғурташуда нишон медиҳад, ки аз шумораи умумии пасандоздорон маблағи 98,5 фоизи онҳо дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шуда, 1,5 фоизи боқимондаи пасандоздорон, ки маблағи пасандозҳояшон аз андозаи ҷубронпулӣ зиёд аст, қисман фаро гирифта шудаанд.

Дар доираи маблағи ҷубронпулӣ пурра фаро гирифта шудани 98,5 фоизи пасандоздорон нишондиҳандаи баланд буда, аз он гувоҳӣ медиҳад, ки аксари пасандоздорони суғурташуда аз ҷониби Хазиона пурра ғимоя карда шудаанд.

Ҳиссаи пасандоздорони пурра суғурташуда (бо фоиз)

- Пасандоздорон дар доираи маблағи ҷубронпулӣ
- Пасандоздорон аз доираи ҷубронпулӣ зиёд



Вобаста ба афзоиши назарраси ҳаҷми пасандозҳои суғурташуда ва суратҳисобҳои амонату пасандозӣ, ҳаҷми умумии уҳдадориҳои суғуртавии Хазина аз рӯи пасандозҳои суғурташуда низ дар семоҳаи сеюми сол нисбатан зиёд гардид. Аз ҷумла, ба санаи 30 сентябри соли 2023 уҳдадориҳои умумии суғуртавии Хазина маблағи 2 801,6 млн. сомони ро ташкил дод, ки ин нисбат ба семоҳаи қаблӣ 12,6 фоиз ва ҳамин давраи соли гузашта 36,3 фоиз зиёд мебошад.

Уҳдадориҳои суғуртавии Хазина ва афзоиши он (млн. сомонӣ ва бо фоиз)



Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии узви Ҳазина ва пардохти ҷубронпулӣ ба пасандоздорони суғурташуда. Дар семоҳаи сеюми соли чорӣ дар ягон ташкилотҳои қарзии узви Ҳазина ҳолати суғуртавӣ ба вуқӯ наомад.

Ҳолатҳои суғуртавӣ дар ташкилотҳои қарзии аъзои Ҳазина

Ташкилоти қарзии барҳамхӯрда	Ба ҳолати 31.12.2022	Ба ҳолати 30.09.2023	Фарқият (+/-)
Бонкҳо	6	6	0
ТАҚХ	12	12	0
Ҳамагӣ	18	18	0

Дар давраи баррасишаванда пасандоздорон ва намояндагони бонкҳои барҳамдодашудаи ҶСК “Агроинвестбанк” ва ҶСК “Тоҷиксодиротбанк” оид ба тамдиди муҳлати гирифтани маблағи ҷубронпулии суғуртавӣ дар асоси Қонун бо ариза ба Ҳазина муроҷиат кардаанд, ки аз тарафи Ҳазина ба 14 нафар пасандоздорони бонкҳои мазкур ба маблағи 203,1 ҳаз. сомонӣ ҷубронпулии суғуртавӣ пардохт карда шуд. Аз санаи 1 июли соли 2022, яъне аз давраи анҷоми муҳлати яксолаи пардохти ҷубронпулӣ то инҷониб аз тарафи Ҳазина ба 80 нафар пасандоздорони бонкҳои мазкур ба маблағи 1 269,4 ҳаз. сомонӣ ҷубронпулии суғуртавӣ пардохт карда шуд.

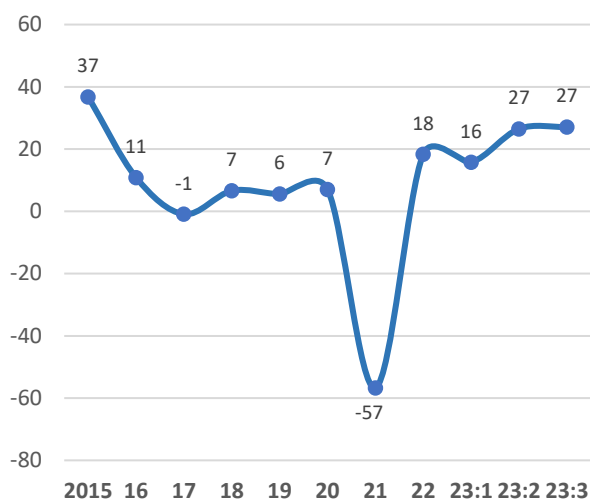
Дар маҷмуъ, аз соли 2016 то санаи 31.09.2023 Ҳазина ба пасандоздорони суғурташудаи 18 ташкилоти қарзии барҳамхӯрда ба маблағи 211,9 млн. сомонӣ ҷубронпулӣ пардохт намудааст (аз ҷумла, ба пасандоздорони ҶСК “Агроинвестбанк” – 133,36 млн. сомонӣ ва ҶСК “Тоҷиксодиротбанк” – 55,15 млн. сомонӣ).

Нишондиҳандаҳои молиявии Ҳазина. Дар давраи баррасишаванда вобаста ба иҷрои вазифаҳои қонунии худ дар самти ҳимоя ва ҳифзи ҳуқуқҳои қонунии пасандоздорон, раванди мунтазам афзоиши дороиҳои Ҳазина идома ёфт. Ба ҳолати 30 сентябри соли 2023 дороиҳои Ҳазина маблағи 193,1 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли қаблӣ 27,1 фоиз зиёд мебошад.

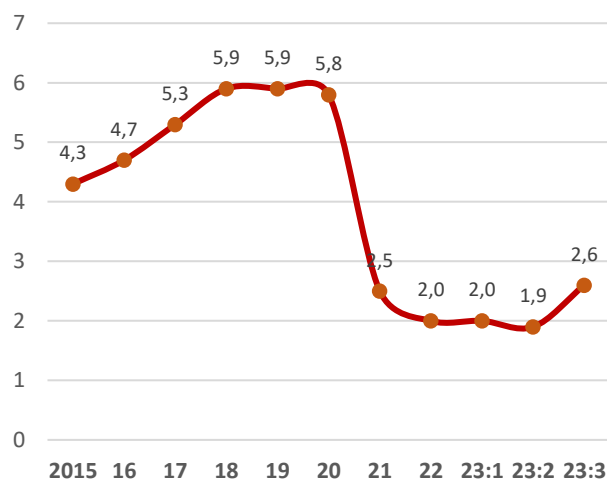
Афзоиши дороиҳои Ҳазина асосан аз ҳисоби пардохтҳои тақвими ташкилотҳои қарзии аъзои Ҳазина дар натиҷаи зиёд шудани ҳаҷми пасандозҳои суғурташудаи ташкилотҳои қарзӣ вобастагӣ дошт. Аз ҷумла, пардохтҳои тақвими ташкилотҳои қарзӣ ба Ҳазина дар семоҳаи сеюм

маблағи 14,4 млн. сомониро ташкил дод, ки он нисбат ба давраи ҳисоботию қаблӣ 22,4 фоиз зиёд мебошад.

Суръати афзоиши солонаи дороиҳо (%)



Андозаи ниҳони маблағи Ҳазина (%)



Яке аз манбаҳои дигари ташаккули дороиҳои Ҳазина даромад аз фаъолияти сармоягузори ба ҳисоб рафта, дар шароити имкониятҳои мавҷудаи бозори қоғазҳои қиматнок, Ҳазина дар давраи баррасишаванда маблағҳои озоди худро танҳо ба қоғазҳои қиматноки давлатӣ бо меъёри фоизи нисбатан пасттарин сармоягузори намуд. Аз ҷумла, Ҳазина аз аввали сол дар 6 музоядаи Векселҳои давлатии ҳазинадории Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо фоизи даромаднокии 0,99 фоизи солона ғолиб омад, ки даромади Ҳазина аз ҳисоби қоғазҳои қиматноки мазкур 833,9 ҳаз. сомониро ташкил дод.

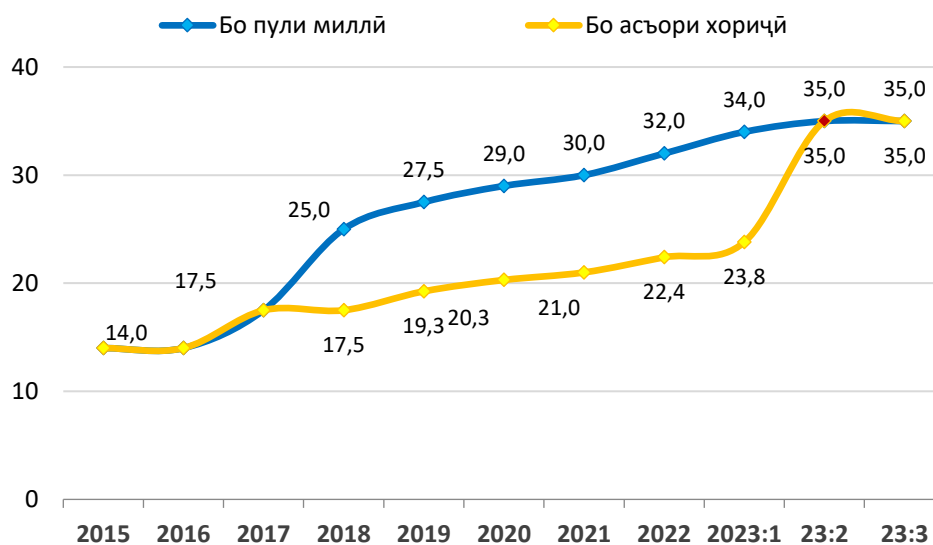
Такмили қонунгузори ва санадҳои меъёрии Ҳазина. Бояд қайд намуд, ки дар давраи ҳисоботию ислоҳоти калидӣ, ки ба рушди фаъолияти низоми суғуртаи амонату пасандозҳо равона гардид, мавриди амал қарор гирифтани лоиҳаи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Оид ба ворид намудани тағйиру иловаҳо ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи суғуртаи пасандозҳои шахсони воқеӣ” мебошад.

Мутобиқи тағйиру иловаҳои воридгаордида доираи объектҳои ҳатмии суғуртаи васеъ шуда, номи қонуни амалкунанда дар таҳрири нав — «Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи суғуртаи амонату пасандозҳо» ва Ҳазина ҳамчун “Ҳазинаи суғуртаи амонату пасандозҳои Тоҷикистон” муайян карда шуд.

Илова бар ин, андозаи ҷубронпулӣ барои амонату пасандозҳои суғурташуда бо пули миллий ва асъори хориҷӣ зиёд карда шуда, он новобаста

аз намуди асър дар як андозаи муайян - на бештар аз 35 000 сомони муқаррар карда шуд.

Афзоиши андозаи ҷубронпулии суғурта (ҳаз. сомони)



Бо қабули Қонуни мазкур фаъолияти Хазина чанбаҳои хуби таҷрибаи байналмилалиро фаро гирифта, дастгирии молиявии пасандоздорон ҳангоми барҳамдиҳии маҷбурии ташкилотҳои қарзӣ бо афзудани ҷуброни суғурта бештар ва самарабахш гардида, ҷиҳати баланд гардидани боварӣ ва афзоиши амонату пасандозҳо дар низоми бонкӣ мусоидат менамояд.

Вобаста ба ин, Хазина маҷмуи чорабиниҳоро ҷиҳати ворид намудани тағйиру иловаҳо ва такмил додани тамоми санадҳои меъёри худ ва раванди корҳои фаҳмондадиҳиро андешид.

Фаъолияти ташвиқот ва робита бо ҷомеа. Таблиғот ва ташвиқоти аҳоли оид ба моҳият ва нақши низоми суғуртаи амонату пасандозҳо ва ба ин васила таҳкими боварии аҳоли ба низоми бонкӣ яке аз вазифаҳои асосии Хазина ба ҳисоб меравад.

Дар давоми давраи баррасишаванд баҳри баланд бардоштани сатҳи огоҳии аҳоли оид ба низоми суғуртаи амонату пасандозҳо маводҳои таблиғотӣ (аз қабилӣ, буклетҳо ва нишони худчаспи Хазина), инчунин эълону хабарҳо дар телевизион (“Телевизиони Тоҷикистон” ва “Ҷаҳоннамо”), радио (“Имрӯз”) ва нашрияҳои ҷопӣ (“Азия-плюс”) таҳия гардида, паҳн ва интишор карда шуданд. Ғайр аз ин, дар сомонҳои расмии Хазина (www.idif.tj) ва шабакаҳои иҷтимоӣ (фейсбук, телеграм) маводҳои иттилоотӣ таҳлилӣ, эълонҳо ва ахборотҳо мунтазам нашр карда шуданд.